

Kokkola 2019

Lohtajan Karhinkankaan pohjaveden
ottohankkeen arkeologinen selvitys

Hans-Peter Schulz ja Jaana Itäpalo 15.8.2019

KESKI-POHJANMAAN ARKEOLOGIAPALVELU

Tiivistelmä

Keski-Pohjanmaan Arkeologiapalvelu suoritti arkeologisen selvityksen Kokkolan Lohtajan Karhinkankaan ja Sivakkokankaan pohjaveden ottohankealueella. Hankealueella on 11 vedenottamo, vedenkäsittelylaitos, noin 14 km vesijohtoa sekä n. 5 km pitkä ulkoinen johto Houraatinkankaalta Marinkaisiin. Karhinkankaan pohjavesialueen pinta-ala on 24,52 km² ja Sivakkokankaan 2,95 km².

Maastotyön teki FM/MA Hans-Peter Schulz 7.-8.8.2019 yhteensä 1,5 henkilötyöpäivän aikana. Tilaajat ovat Kokkolan kaupungin liikelaitos Kokkolan Vesi ja Envineer Oy.

Inventoinnissa kartoitettiin kaksi uutta muinaisjäännöskohdetta, jotka ovat 1 Rantijärventakusta tervahauta ja 2 Houraatinkangas tervahauta, kirjattiin yksi poistettu muinaisjäännöskohde 3 Rajakallio röykkiöalue, kaksi kulttuuriperintöhohdetta 4 Pohjanmaan rantatie ja 5 Vanha Karhintie sekä yksi muu kohde 6 Hietaperä raja-merkki.

Tämän hetken suunnitelmien perusteella hankkeella ei olisi vaikutusta muinaisjäännöksiin ja kulttuuriperintökohteisiin. Kohde 2 on otettava huomioon, jos vesijohdon linjausta muutetaan.

Sisällysluettelo

	S.
1. Perustiedot.....	1
2. Lähtökohdat.....	2
3. Geologia, topografia ja maisema.....	4
3.1. Maisemakuvaus ja valokuvat.....	6
4. Alueen maankäytön historiaa	11
5. Tulokset.....	13
6. Yleiskartta kohteet.....	14
7. Kohdeluettelo.....	15
8. Kohdekuvaukset.....	15
9. Aineistoluettelo.....	21
Liite 1, isonjaon karttoja	22

1. Perustiedot

Inventointialue: Kokkolan Lohtajan Karhinkankaan ja Sivakkokankaan pohjavesialeen pohjaveden ottoalue. Ottoalue käsittää 11 vedenottamoa (sekä vedenkäsittelylaitoksen), noin 14 km vesijohtoa sekä ulkoisen johdon Houraatinkangas – Marinkainen noin 5 km. Karhinkankaan pohjavesialueen pinta-ala on 24,52 km² ja Sivakkokankaan 2,95 km².

Tilaajat: Liikelaitos Kokkolan Vesi ja Envineer Oy

Inventoinnin laji: Osainventointi

Kenttätyöaika: 7.-8.8.2019, yht. 2 maastotyöpäivää

Peruskartat: Q4122R, Q4124L, Q4211R
2324 02, 06; 2413 04.

Korkeus: n. 2,5 – 25 m mpy

Koordinaattijärjestelmä: ETRS-TM35 FIN -tasokoordinaatisto

Kopio raportista: Museoviraston arkisto (digitaalinen ja paperikopio)

Aiemmat tutkimukset:

Lohtaja Rajakallio, C. F. Meinander tarkastus 1947

Mirja Miettinen tarkastus 1975

Lohtaja, kuntainventointi H. Taskinen 1984

Lohtajan Kylämäki. Historiallisen ajan asuinpaikan kartoitus R. Nurmi 2001

Lohtaja, Kotiseudun muisti 2 -hanke, tarkastukset H.-P. Schulz, J. Itäpalo 2005; (ei inventointiraporttia, tiedot luovutettu Museovirastolle)

Lohtaja, Vattajanniemen Natura 2000-alueen arkeologinen inventointi V. Laurila ja J. Okkonen 2006.

Kartta 1. Kohdealueen sijainti. Vesijohto on merkitty sinisellä katkoviivalla. Maanmittauslaitoksen maastokarttarasteri 1:250 000, 8/2019.

2. Inventoinnin lähtökohdat

Kokkolan kaupungin liikelaitos Kokkolan Vesi suunnittelee pohjavedenottoa Kokkolan Lohtajan Karhinkankaan ja Sivakkokankaan pohjavesialueilta. Hankealue sijaitsee harjujaksolla Lohtajan keskustaajaman länsi – eteläpuolella, Kokkolan kaupungista 23 – 27 km pohjoiskoilliseen – koilliseen. Karhinkankaan pohjavesialueen pinta-ala on 24,52 km² ja Sivakkokankaan 2,95 km². Ottoalue käsittää 11 vedenottamoa (sekä vedenkäsittelylaitoksen), noin 14 km vesijohtoa sekä ulkoisen johdon Houraatinkangas – Marinkainen noin 5 km.

Kartta 2. Hankealue. Vesijohtot sinisellä katkoviivalla. Käytössä oleva vedenottamo sinisenä neliönä, suunnitellut vedenottamot ja vedenkäsittelylaitos sinisenä pallona. Muinaisjäännösrekisteriin merkityt kohteet punaisena pisteenä. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 8/2019.

Kartta 3 Ortokuva. Vesijohdot sinisellä katkoviivalla. Maanmittauslaitoksen ortokuvat 8/2019.
>wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

Ote yhteysviranomaisen lausunnosta 5.3.2019 (Dnro EPOELY/3038/2018) :

Museovirasto on esittänyt, että hankealueelle tulee tehdä arkeologisen kulttuuriperinnön inventointi. Yhteysviranomaisen yhtyy osittain museoviraston esitykseen ja edellyttää, että arkeologisen kulttuuriperinnön inventointi tulee tehdä alueille ja niiden lähiympäristöön, joihin kohdistuu rakentamista tai kaivuuta. Arviointiselostuksessa tulee lisäksi tarkistaa hankealueella sijaitsevat rakennetun kulttuuriympäristön arvokohteet ja mahdollisesti arvokkaat alueet.

2.1. Esiselvitys

Arkeologisen potentiaalin arviointi perustuu eri aineistoihin, joiden avulla asemointiin nykyiselle karttapohjalle tunnetut ja mahdolliset uudet muinaisjäännökset sekä muut ihmisen aikaansaamat pois käytöstä jääneet rakenteet ja niiden sijainnille potentiaalisia maaston kohtia.

Keskeisiä aineistoja ovat GTK:n kallio- ja maaperäkartat, Maanmittauslaitoksen ortoilmakuvat, korkeusmalli sekä laserkeilausaineisto ja Museoviraston arkeologisista kohteista ylläpitämä digitaalinen tietokanta. Kirjallisuuden ja vanhimman karttamateriaalin avulla on pyritty selvittämään alueella sijaitsevat poiskäytöstä jääneet yli 100 vuotta vanhat asutus- ja elinkeinohistorialliset kohteet. Vanhimpien vuoden 1952 alueesta laadittujen peruskarttojen avulla on arvioitu lähihistoriassa tapahtuneita maankäytön vaikutuksia mahdollisiin alueella sijaitseviin arkeologisiin kohteisiin.

2.2. Menetelmät

Maaperästä johtuen alue tarkastettiin pääosin pintahavainnoimalla, koekuoppia/-pistoja, tehtiin vain muutama löydettyjen kohteiden lähellä, järjestelmällinen koekuoppitus ei ollut tarpeen melko nuoren maaperän takia; joitakin kohteita myös kairattiin. Alueella on runsaasti eri ikäisiä hiekka- ja sorakuoppia, ja maa-ainesoton takia osa alkuperäisestä maanpinnasta onkin tuhoutunut. Vesijohtolinjaus ja vedenottamot valokuvattiin, arkeologiset kulttuuriperintökohteet kirjattiin ja valokuvattiin. Koko linja inventoitiin, inventoituja alueita ei siten merkitty erikseen kartalle.

Työssä käytettiin Glassnos- ja EGNOS-yhteensopivaa paikanninta Garmin GPSmap 64 sekä Huawei T3 tablettitietokonetta, QGis 2.18 -ohjelmaa paikkatietohallintaan ja GrassGis 7.2 -ohjelmaa terrain-analyysiin.

3. Maisema, geologia ja topografia

Hankealue sijaitsee eteläkaakko-pohjoisluode suuntaisella n. 2 km leveällä harjujaksolla. Vattajan hietikot ovat Perho – Lohtaja harjun merestä nouseva luoteispää, joka on Suomen pisimpiin kuuluva harju. Harju on Lohtajalla aaltojen tasoitama, korkeuserot ovat keskimäärin vain noin 2 - 4 m / 100 m. Harjulla on useita laajoja hiekkadyynikenttiä (Vattaja, Ketunkivenkangas ja Karhinkangas). Niiden kaakkoispuolella on joitakin pieniä lampia. Ympäristön maaperä on pääosin hienoa merenpohjasedimenttiä ja paikoitellen soistunutta, lisäksi on yksittäisiä moreenikumpuja ja kallioesiintymiä, joista korkein on Rajakallio.

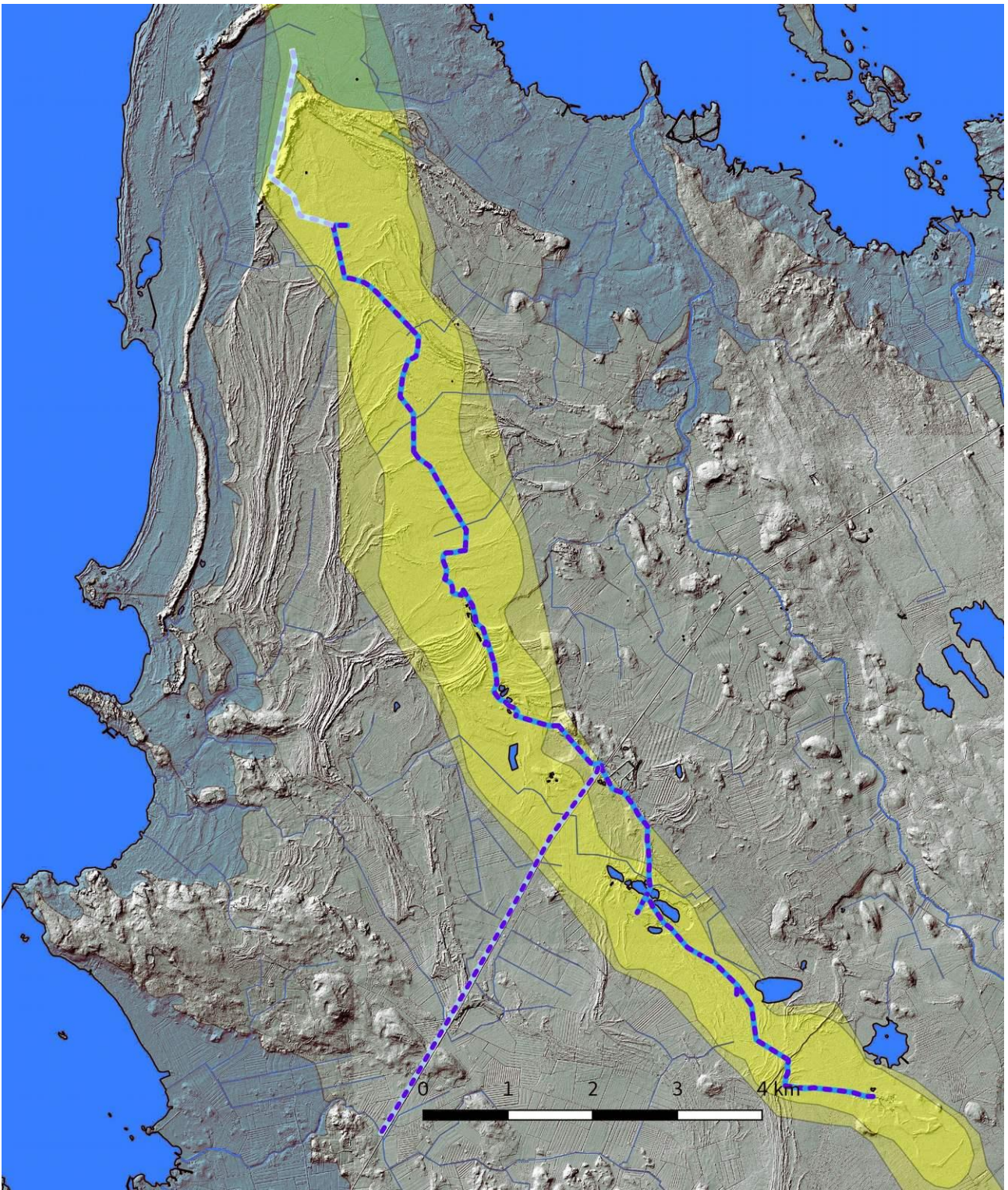

Hiekkadyynejä Karhinkankaalla.

Lohtajanjokilaaksoa sekä Karhin ja Marinkaisen kyläalueita leimaavat maatalousmaisemat vanhoine rakennuksineen. Ohtakarissa on kalasataman ympärillä vanha kalastajakylä rakennuksia, saaren keskiosassa on leirikeskus. Vattajaniemellä sijaitsee puolustusvoimien ampuma- ja harjoitusalue, sen etelä- ja pohjoispuolella on useita kilometriä pitkiä rantahietikoita.

Alueen metsät ovat pääosin metsätalouskäytössä.

Kartta 4. Laserkeilausaineistoon perustuva vinovalovarjoste mk 1:20 000. Vesijohdot sinisellä katkoviivalla. Harju sekä sitä ympäröivät pohjavesialueet (SYKE) keltaisena. Nykyiset vesialueet sinisenä (VPD 2), 1550-luvun meren peittämä alue läpikuultavan vaaleansinisenä. Maanmittauslaitoksen laserkeilausaineisto 8/2019.

3.1. Maisemakuvaus ja valokuvat

Kartta 5. Valokuvauspisteet 1 – 24 violetina kolmiona. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 8/2019.

Kuva 1. Nenäjärvenkangas, pohjaveden mittausasema suunnitellun vedenottamon kohdalla.

Kuva 2. Linjaus metsätien kyljessä Nenäjärvenkankaan eteläpuolella.

Kuva 4. Linjaus Vattajantien eteläpuolella.

Kuva 4. Linjaus Isometsänkankaalla vedenottamon 3 pohjoispuolella kuvattu etelään.

Kuva 5. Karhintieltä (yhdystie 7715) Nuottajärvelle päin. Kuvattu pohjoiseen.

Kuva 6. Pohjaveden mittausasema Nutturakankaalla (suunniteltu vedenotto Nutturakangas).

Kuva 7. Nutturakankaan vedenottamo 2.

Kuva 8. Pohjaveden mittauspiste suunnitellun vedenottamon Nutturakangas 3 kohdalla.

Kuva 9. Linjaus Karhinkankaantien vieressä, etelään.

Kuva 10. Pohjaveden mittauspiste vedenottamon 4 kohdalla.

Kuva 11. Linjaus Rajakallionnevan pohjoispuolella.

Kuva 12. Linjaus kulkee Houraatinkankaalla sorakuoppaan syntyneen lammen läpi.

Kuva 13. Vedenottamon 6 paikka Houraatinkankaalla.

Kuva 14. Sorakuoppa vedenottamon paikan koillispuolella.

Kuva 15. Linjaus Houraatinkankaalla.

Kuva 16. Vedenottamon 7 paikka Houraatinkankaalla.

Kuva 17. Linjaus Matkusnevankaartojen kohdalla.

Kuva 18. Vedenottamon 8 paikka Ristitienhaaran pohjoispuolella.

Kuva 19. Linjaus Sivakkokankaalla.

Kuva 20. Uudenkylän vedenottamon piha-aluetta.

Kuva 21. Voimalinja Houraatinkankaan kohdalla, linjaus kulkee metsätien lounaispuolella.

Kuva 22. Ulkoinen linjaus vt:n 8 länsipuolella, Ison-talon pohjoispuolella.

Kuva 23. Ulkoinen linjaus vt:n 8 länsipuolella, Sorron risteyksen pohjoispuolella.

Kuva 24. Sama Marinkaisen risteyksen kohdalla.

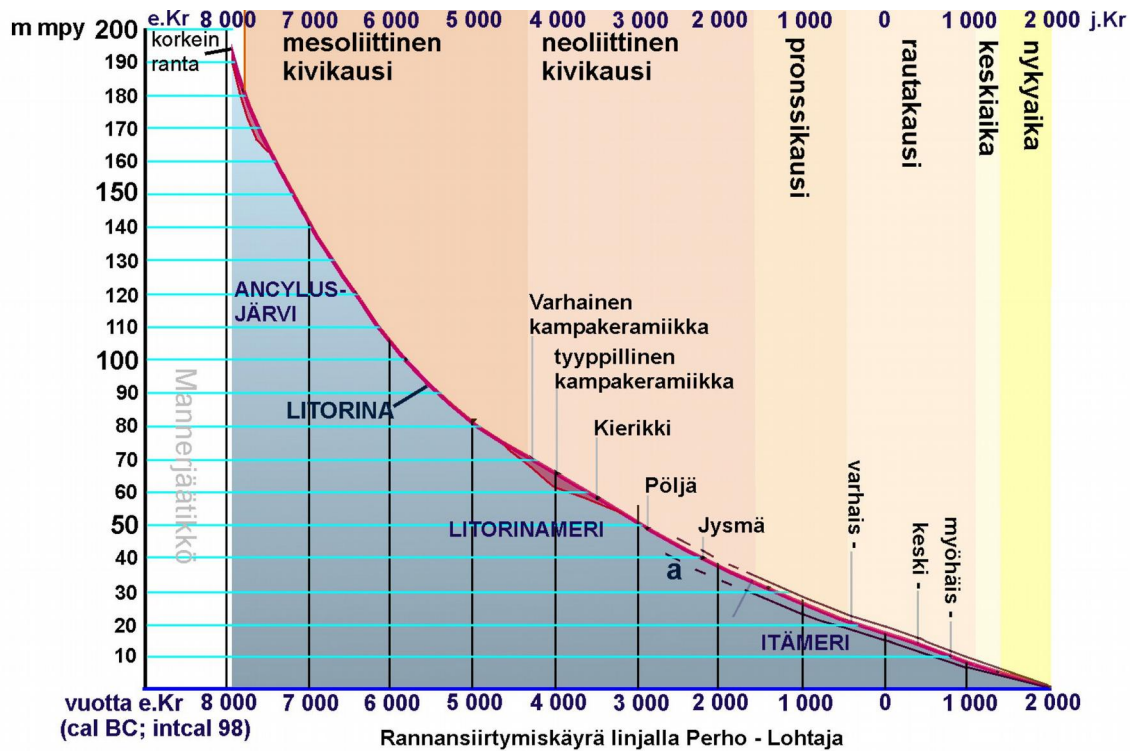

4. Alueen maankäytön historiaa

Esihistoriallinen aika

Hankealueeseen kuuluva Sivakkoharju nousi aivan pronssikauden lopussa noin 3200 vuotta sitten merestä. Lähiseudulla on ilmeisesti ollut rautakautista asutusta, siihen viittaavat Nutturakankaan ja Rajakallion kivirakenteet korkeudella 20 m mpy, jotka olivat mahdollisesti hautoja, molemmista on löydetty palanutta luuta.

Lähde¹

Historiallinen aika

Ensimmäiset tiedot historiallisen ajan asutuksesta ovat keskiajan lopulta. Lohtajan kylän Niemelän, Roikolan ja Anttiroikon sekä entisen jokisuun alueelle Junttilan, Kyrölän ja Nissilän talojen seuduille perustettiin ensimmäiset viljelmät jo 1200-luvun lopulla.² Ei tiedetä, selvisivätkö nämä asutusyritykset vuosien 1350-1351 mustasta surmasta. Edellä mainitut talot perustettiin mahdollisesti 1300-luvun loppupuolella, mutta viimeistään 1400-luvulla. Myös suuri osa v. 1547 mainituista taloista Marinkaisten, Karhin, Lohtajan ja Alavirteen kylistä oli perustettu todennäköisesti jo 1400-luvulla. Asutus voimistui 1700-lukuun mennessä huomattavasti varsinkin jokilaaksoissa (ks. karttaliitteet liite 1 isojakokartat³). Hankealue on ollut miltei nykyaikaan asti metsänä. Varhaisin metsien käyttö on ollut tervanpolttoa, hankealueellakin sijaitsee kaksi tervahautaa. Myöhemmin harjun männiköt olivat tärkeitä sahapuun hankinnalle. Harjun yli kulkee kaksi vanhaa tielinjaa.

Seudulla on kaksi vanhaa tielinjausta. Niistä merkitsevä on Pohjanmaan rantatie, joka on yksi Suomen tärkeistä historiallisista tielinjoista. Ratsupolusta 1600-luvulla kehittynyt maantie on kulkenut Turusta Tukholmaan Pohjanlahden ympäri. Rantatie on ollut pitkään Pohjanmaan tärkein tie. Lohtajan osalta tien linjaus Ala-Viirre-Lohtajan kirkko- Karhi-Marinkainen on RKY⁴-luettelossa (id-tunnus 4372, raportin kohde 4).

Toinen vanha tielinjaus ja nykyään metsätienä oleva Vanha Karhintie on ollut talvitienä, joka on merkitty mm. 1840-luvun pitäjänkartalle (kohde 5).

¹ Rannansiirtymisdiagrammi H.-P. Schulz Kotiseudun Muisti-hanke 2004, ei julkaistu.

² Lestijokilaakson asutus-multimedia J. Itäpalo ja H.-P. Schulz 2004.

³ KA E2:2/1-7 Karhi 1763 ; E2:11/1-15 Lohtaja 1787, E2b:3/1-31 Lohtaja 1761 – 1814.

⁴ Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt.

Kartta 6. Ote vuoden 1845 pitäjänkartasta Lohtaja. Vesijohtolinjaus on asemoitu kartalle, vanhan kartan kulmavirheistä johtuen asemoitu linjaus poikkeaa todellisesta linjauksesta⁵. Karta öfver Kannus socken i Pedersöre härad och Wasa län. Transporterad åren 1845 och 1846 af A. Erling.

5 # ETRS89 / ETRS-TM35FIN EPSG:3067 +proj="utm +zone=35 +ellps=GRS80 +towgs84=0,0,0,0,0,0,0 +units=m +no_defs"

5. Tulokset

Inventoinnissa kartoitettiin kaksi uutta muinaisjäännöskohdetta, jotka ovat 1 Rantijärventakusta tervahauta ja 2 Houraatinkangas tervahauta, kirjattiin yksi poistettu muinaisjäännöskohde 3 Rajakallio röykkiöalue, kaksi kulttuuriperintökohdetta 4 Pohjanmaan rantatie ja 5 Vanha Karhintie sekä yksi muu kohde, 6 Hietaperä rajamerkki.

Tämän hetken suunnitelmien perusteella hankkeella ei olisi vaikutusta muinaisjäännöksiin ja kulttuuriperintökohteisiin.

Kohde 2 on otettava huomioon, jos vesijohto linjaus muuttuu.

Lestijärvellä, 15.8.2019

Hans - Peter Schulz

Hans-Peter Schulz

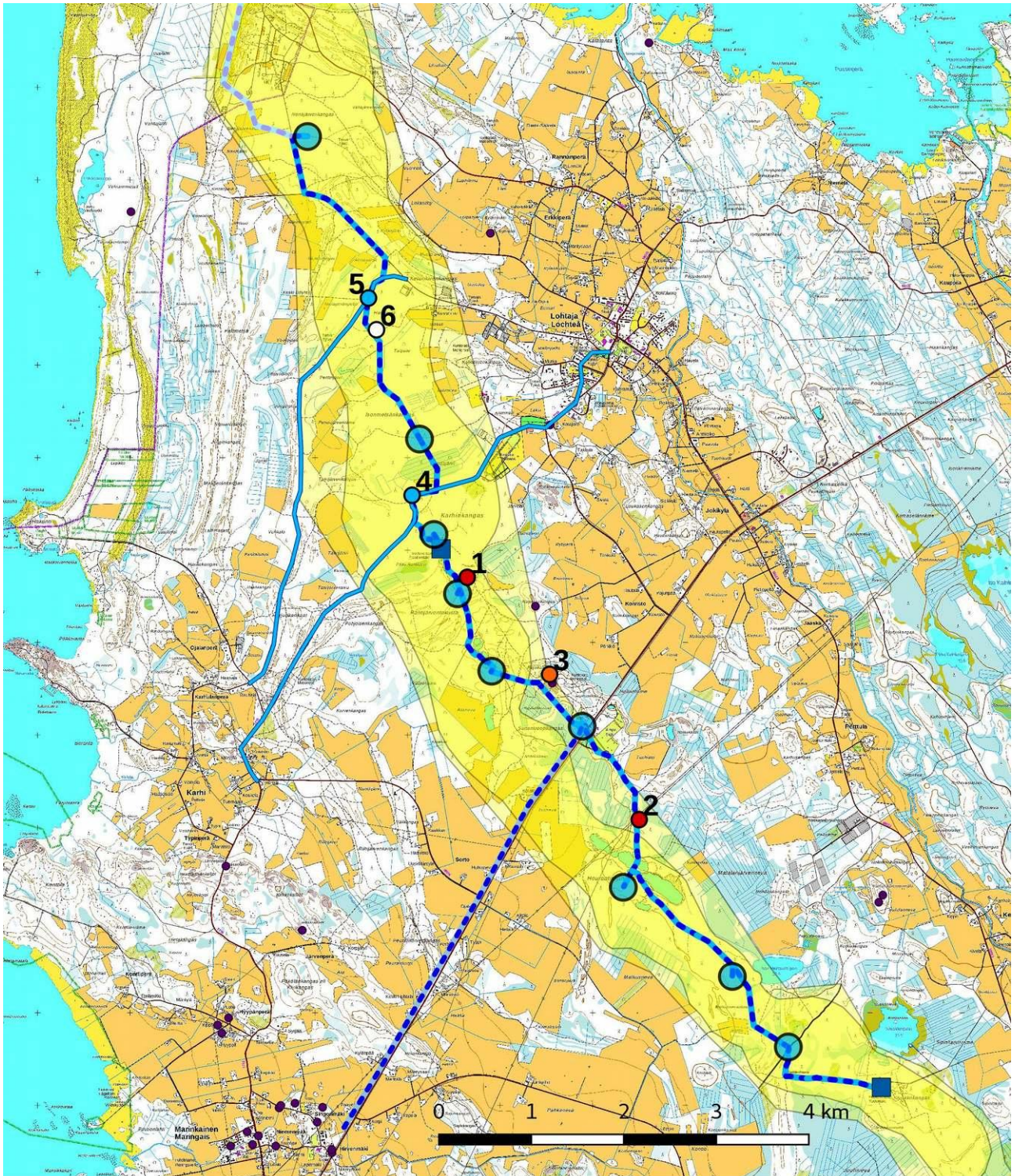
Jaana Itäpalo

Jaana Itäpalo

6. Yleiskartta kohteet

Kartta 7. Yleiskartta kohteet. Muinaisjäännöskohteet 1-2 punaisena pisteenä, poistettu muinaisjäännöskohde 3 oranssinä, kulttuuriperintökohteet 4-6 sinisenä pisteenä, vanhat tielinjaukset 4-5 sinisenä viivana, muu kohde 6 valkoisena pisteenä. Muut karttamerkinnot ks. kartta 2 sivulla 2. Maanmittauslaitoksen peruskarttarasteri 1:20 000, 8/2019.

7. Kohdeluettelo

Kohde	sivu	tyyppi/ tyypin tarkenne	ajoitus	lkm	status
1. Rantijärventakusta	15	työ- ja valmistuspaikat tervahauta	uusi aika	1	U
2. Houraatinkangas	16	työ- ja valmistuspaikat tervahaudat	uusi aika	1	U
3. Rajakallio	17	röykkiöt, poistettu kohde	uusi aika	1	P
4. Pohjanmaan rantatie	18	liikennekohdat, tienpohjat	uusi aika	1	KP
5. Vanha Karhintie	19	liikennekohdat, tienpohjat	uusi aika	1	KP
6. Hietaperä	20	rajamerkit	uusi aika	1	M

Taulukko. Status: U uusi muinaisjäännöskohde/löytöpaikka, P rekisteristä poistettu muinaisjäännöskohde, KP kulttuuriperintökohde, M muu kohde.

8. Kohdekuvaukset

1. Rantijärventakusta

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4211R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	2413 04
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7101705 I: 327648
Tyypin tarkenne	Tervahaudat	N2000	Z 13 m
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

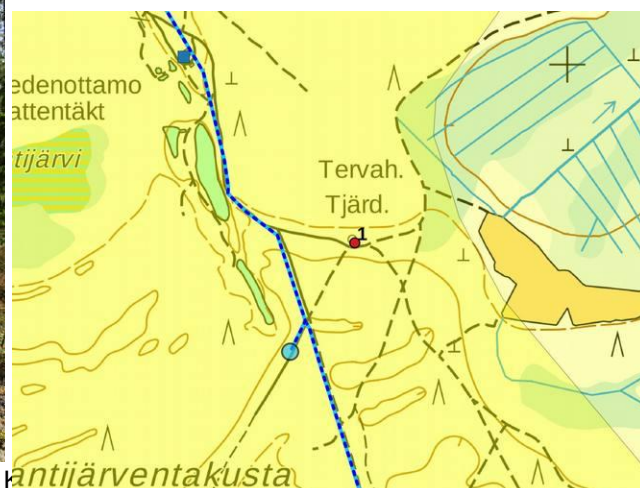
Kuvas: Hiekkatasanteella on pieni tervahauta, halkaisija noin 12 m, kuopan syvyys on 0,6 m. Halssi suuntautuu pohjoiseen. Haudan päällä kasvaa eri-ikäisiä havupuita.

Vaikutusten arvio: Hankkeen toteutuksella ei olisi vaikutusta kohteeseen, kohde sijaitsee noin 100 m linjauksesta itään; sm-merkintä, piste.

Tervahauta kuvattu koilliseen.

2. Houraatinkangas

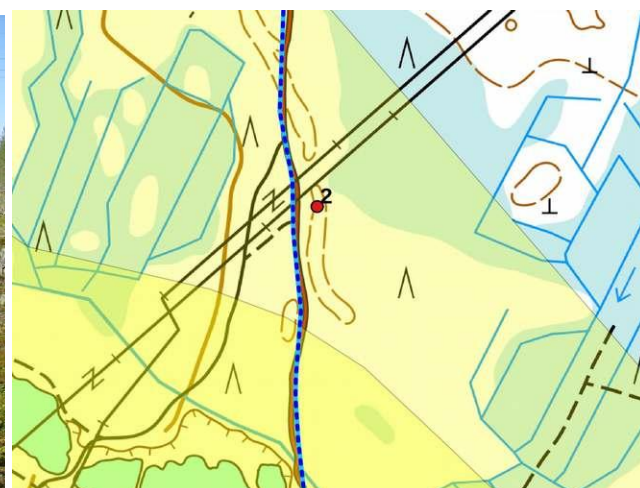
Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4211R
Laji	Kiinteä muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	2324 06
Tyyppi	Työ- ja valmistuspaikat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7099087 I: 329509
Tyypin tarkenne	Tervahaudat	N2000	Z 23 m
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	Uusi aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, kairaus, valokuvaus

Kuvaus: Pieni tervahauta sijaitsee kapealla hiekkaharjanteella voimalinjan alla metsätien itäpuolella, halkaisija noin 12 m, kuopan syvyys on 0,6 m. Halssi suuntautuu länteen. Ympäristö on avohakattu (voimalinja).

Vaikutusten arvio: Hankkeen toteutuksella ei olisi vaikutusta kohteeseen, jos linjaus pysyy tien länsipuolella; kohde sijaitsee noin 20 m linjauksesta itään tien itäpuolella; sm-merkintä, piste.

Tervahauta kuvattu luoteeseen.

Kohde 2. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 8/2019.

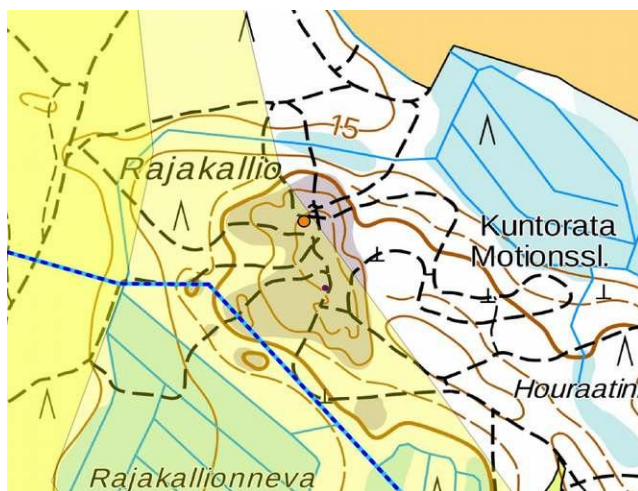

3. Rajakallio

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4211R
Laji	Poistettu muinaisjäännös	Vanha yleislehtijako	2324 06 04
Tyyppi	Kivirakenteet, hautapaikat?	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7100656 I: 328538
Tyypin tarkenne	Röykkiöt	N2000	Z 13 m
Ajoitus yleinen	Rautakautinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus röykkiöhavainto 2004
Ajoitustarkenne	Keskinen rautakausi (rannerengas)		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Ei toimenpiteitä, paikalla ei käyty 2019
Aiemmat tutkimukset	C. F. Meinander tarkastus 1947 Mirja Miettinen tarkastus 1975 Lohtaja, kuntainventointi H. Taskinen 1984 Lohtaja, Kotiseudun muisti 2 -hanke, tarkastukset H.-P. Schulz , J. Itäpalo 2005; (ei inventointiraporttia, tiedot luovutettu Museovirastolle).		

Kuvaus: Paikalla ei käyty vuoden 2019 inventoinnissa. Vuoden 2004 tarkastuksessa todettiin, että kaksi röykkiötä tai osia näistä on säilynyt. Kohde on kuitenkin poistettu vuonna 2007 rekisteristä.

Vaikutusten arvio: Ei vaikutusta, kohde on poistettu rekisteristä: ei merkintää.

Kohde 3. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 8/2019.

4. Pohjanmaan rantatie

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri	Rky 4372	TM35-lehtijako	Q4211R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	2413 04, 2324 06
Tyyppi	Liikennekohdat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7102592 I: 327051
Tyypin tarkenne	tienpohjat	N2000	Z 8 - 17 m
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus kohta missä vesijohto kulkee tien vieressä
Ajoitustarkenne	1600-luku ? Kartta v. 1762		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus: Pohjanmaan rantatien linjaus Lohtajalla on kokonaan asfaltoitu, väli Lohtaja kk – Karhi on yhdystienä 7715.

Vaikutusten arvio: Hankkeen toteutuksella ei olisi vaikutusta kohteeseen, koska tiestä on vain linjaus säilynyt, mahdolliset vanhat rakenteet ovat tuhoutuneet. Linjaukselle voi harkinta merkintää s.

Tielinjaus Nuottajärven eteläpuolella.

Kartta ks. yleiskartta sivulla 14.

5. Vanha Karhintie

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4211R
Laji	Kulttuuriperintökohde	Vanha yleislehtijako	2413 04, 2324 06
Tyyppi	Liikennekohdat	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7104723 I: 326579
Tyypin tarkenne	tienpohjat	N2000	Z 5-12 m
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus, kohta missä vesijohto ylittää tienlinjauksen
Ajoitustarkenne	1700 -luku ? Kartta v. 1845		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus: Vanha Karhintie oli v. 1845 pitäjänkartan perusteella kärrytienä n. 1,5 km:n matkalla pohjoispäässä ja noin saman verran Karhulanperän eteläosassa. Väli toimi talvitienä, tien itäpuolella on kuivattu Talvijärvi. Viimeistään 1950-luvulta lähtien linjauksen kohdalla on ollut metsäautotie.

Vaikutusten arvio: Hankkeen toteutuksella ei olisi vaikutusta kohteeseen, vesijohdon ylityspaikka on kohdassa, missä vanha tienpohja on tuhoutunut. Harkinnan mukaan linjaukselle s-merkintä.

Tielinjaus pohjoispäässä.

Kartta ks. yleiskartta sivulla 14.

6. Hietaperä

Rekisteritiedot		Paikkatiedot	
Mj-rekisteri		TM35-lehtijako	Q4211R
Laji	Muu kohde	Vanha yleislehtijako	2413 04
Tyyppi	Rajamerkit	Koordinaatit ETRS-TM35FIN	P: 7104380 I: 326666
Tyypin tarkenne		N2000	Z 7 m
Ajoitus yleinen	Historiallinen	Koordinaattiselite	GPS-mittaus
Ajoitustarkenne	Uusin aika		
Inventointilöydöt	-	Inventointimenetelmät	Pintahavainnointi, valokuvaus
Aiemmat tutkimukset			

Kuvaus: Hietaperällä tasaisella kankaalla on vanha rajamerkki nykyisellä rajalla.

Vaikutusten arvio: ei vaikutusta: ei merkintää.

Rajamerkki kuvattu koilliseen.

Kohde 6. MML:n peruskarttarasteri 1:20 000, 8/2019

9. Aineistoluettelo

Kirjallisuus:

Ville Luho, Armas Luukko, Suur-Lohtajan historia I. Esihistoriallisesta ajasta Suomen sotaan. Keski-Pohjanmaan historiasarja 3. Kokkola 1957.

Kartat:

Kansallisarkisto: Isonjaon kartat
E2:2/1-7 Karhi 1763,
E2:11/1-15 Lohtaja 1787,
E2b:3/1-31 Lohtaja 1761 - 1814

Digitaalinen aineisto:

Geologian tutkimuskeskus,
<http://gtkdata.gtk.fi/Maankamara/index.html>

Jyväskylän yliopiston julkaisuarkisto, <http://www.vanhakartta.fi/>

Kapsi ry, >wms-server <http://tiles.kartat.kapsi.fi/ortokuva?>

Museovirasto: Kulttuuriympäristön palveluikkuna, arkeologiset kohteet ja kulttuuriympäristön tutkimusraportit arkeologia. Lohtaja

https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/mjreki/read/asp/r_kohde_list.aspx

https://www.kyppi.fi/palveluikkuna/raportti/read/asp/r_raportti_list.aspx

Maanmittauslaitos,
<http://vanhatpainetutkartat.maanmittauslaitos.fi/>

Maanmittauslaitos, avoimien aineistojen tiedostopalvelu,
<https://tiedostopalvelu.maanmittauslaitos.fi/tp/kartta>

Liite 1 Isojakokartat

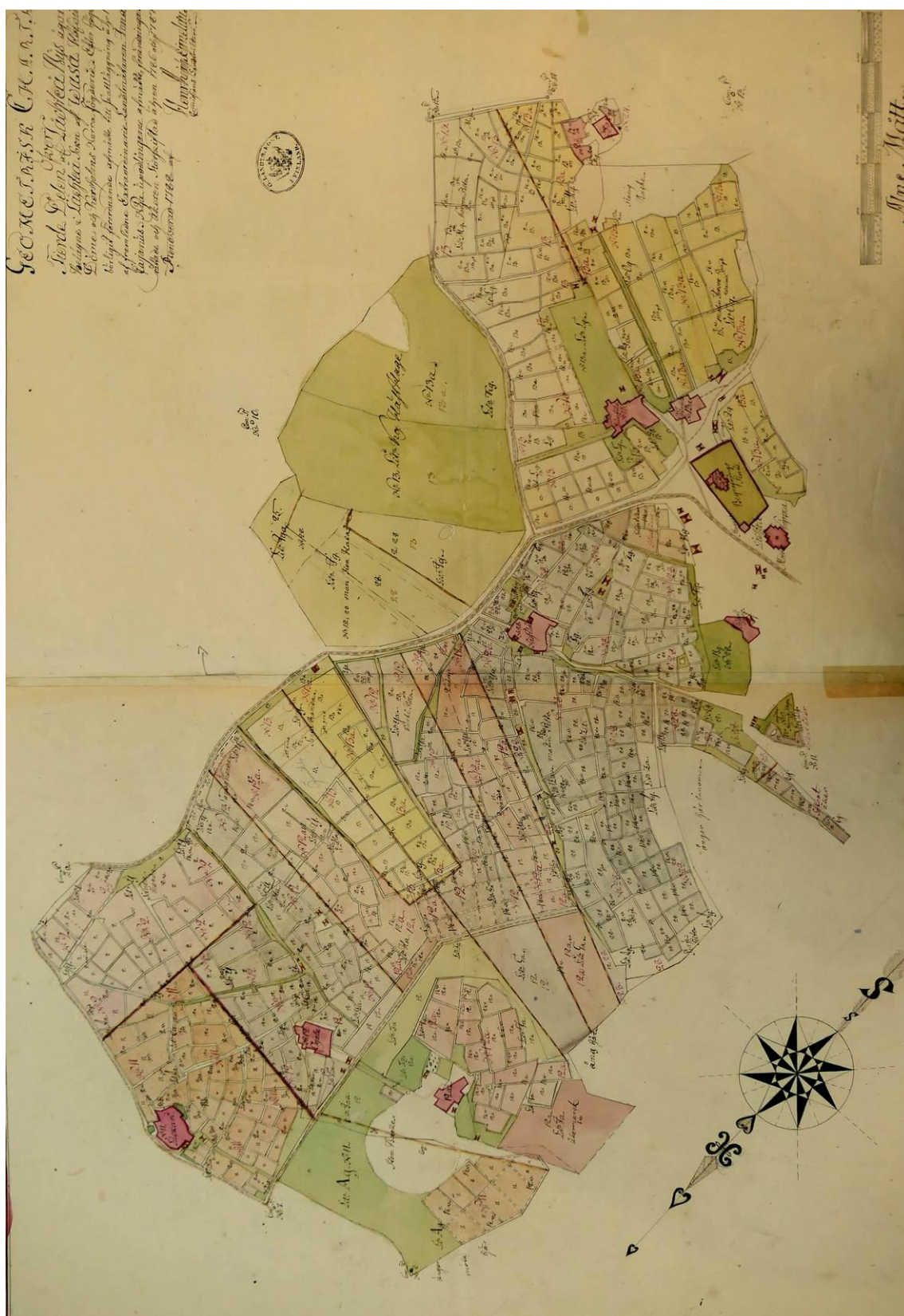

E2a:3 Lohtaja 1761 – 1814.

E2:11/1-15 Lohtaja 1787.

E2:2/1-7 Karhi 1763.